

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 71 0 P 244100 20 Rev
Banjaluka, 01.09.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca N.b. a.d. B.L., zastupana po punomoćniku Ž.M., advokatu iz B.L., protiv tuženog D.G. iz B.L., zastupanog u revizionom postupku po punomoćniku M.M., advokatu iz B., radi duga, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 244100 19 Gž od 11.05.2020. godine, na sjednici održanoj dana 01.09.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banja Luci broj 71 0 P 244100 16 P od 01.07.2019. godine, obavezan je tuženi da kao mjenični dužnik po mjenici serijskog broja ..., isplati tužiocu na ime glavnog duga iznos od 47.127,00 KM, na ime zakonske zatezne kamate na glavni dug računajući od 17.08.2016. do 19.04.2019. godine, kao dana izrade nalaza vještaka finansijske struke, iznos od 438,28 KM, na ime redovne kamate obračunate do 03.05.2016. godine iznos od 2.837,21 KM i zakonsku zateznu kamatu na iznos glavnog duga od 47.127,00 KM od dana 19.04.2019. godine kao dana izrade nalaza vještaka pa do isplate (stav I izreke) i da mu nadoknadi troškove postupka u iznosu od 6.635,60 KM sa zakonskom zateznom kamatom, od presuđenja tj. od 01.07.2019. godine pa do isplate, a sve u roku od 30 dana od dana donošenja presude, pod prijetnjom izvršenja, dok je tužilac odbijen sa dijelom zahtjeva za naknadu troškova postupka preko dosuđenog iznosa (stav II izreke).

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 244100 19 Gž od 11.05.2020. godine, žalba tuženog je odbijena i presuda Osnovnog suda u Banja Luci broj 71 0 P 244100 16 P od 01.07.2019. godine, potvrđena.

Blagovremeno izjavljenom revizijom (dopunjena podnescima od 29.09.2020, godine, 12.03.2021., 28.05.2021. i 12.07.2021. godine), drugostepenu presudu pobija tuženi, iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači, odnosno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužilac predlaže da se revizija odbije.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da mu tuženi kao mjenični dužnik po mjenici serijskog broja ..., isplati na ime glavnog duga iznos od 47.127,00 KM, na ime zakonske zatezne kamate na glavni dug računajući od 17.08.2016. do 19.04.2019. godine, kao dana izrade nalaza vještaka finansijske struke, iznos od 438,28 KM, na ime redovne kamate obračunate do 03.05.2016. godine iznos od 2.837,21 KM i zakonsku zateznu kamatu na iznos glavnog duga od 47.127,00 KM od dana 19.04.2019. godine kao dana izrade nalaza vještaka pa do isplate, te zahtjev za naknadu troškova postupka.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio: da je na osnovu mjenice serijskog broja ... kao vjerodostojne isprave, tužilac podnio dana 18.08.2016. godine prijedlog za izvršenje protiv tuženog, kao izvršenika, povodom kojeg je prvostepeni sud donio rješenje o izvršenju broj 71 0 I 244100 16 I od 06.09.2016. godine, na koje je tuženi (izvršenik) izjavio prigovor, zbog čega je zaključkom od 07.11.2016. godine, izvršenje odgođeno do pravosnažnog okončanja parničnog postupka; da su tužilac, kao davalac kredita i SP M. vasištvo M.Š., kao korisnika kredita, zaključili ugovor o dugoročnom kreditu broj ... od 22.07.2013. godine, kojim je korisniku kredita odobren dugoročni kredit u iznosu od 55.000,00 KM ili 28.121,05 EUR, sa rokom otplate 84 mjeseca, uz kamatnu stopu od 8,50% godišnje i da se u svrhu obezbjeđenja naplate potraživanja iz tog ugovora korisnik kredita obavezao da će predati banci instrumente obezbjeđenja i to 60 bjanko potpisanih i ovjerenih naloga za plaćanje sa izjavom o blokadi računa kojom se daje ovlaštenje banci da se potraživanje može bezuslovno naplatiti sa računa korisnika kredita do visine prispjelog duga ukoliko isti navedene obaveze ne izvrši u roku, osam bjanko potpisanih i ovjerenih mjenica tražioca kredita sa klauzulom bez protesta i sa mjeničnom izjavom, ugovor o jemstvu sa M.Š., dvije bjanko potpisane mjenice vlasnika na ličnu imovinu M.Š. i mjeničnom izjavom, ugovor o jemstvu sa V.Š. i dvije bjanko potpisane mjenice na njegovu ličnu imovinu sa mjeničnom izjavom, kao i ugovor o jemstvu sa D.G. (ovdje tuženi) i dvije bjanko potpisane mjenice na ličnu imovinu istog sa klauzulom "bez protesta" i mjeničnom izjavom, te dvije bjanko potpisane mjenice na ličnu imovinu N.G. sa mjeničnom izjavom, kao i ugovor o jemstvu sa preduzećem N. d.o.o. B.L. i tri bjanko mjenice navedenog jemca sa mjeničnom izjavom, kao i 10 bjanko ovjerenih i potpisanih naloga za prenos sa izjavom o blokadi računa jemca; da je članom 17. ugovora ugovoreno da ukoliko korisnik kredita ne poštuje odredbe ugovora ili ne izmiri tri dospjela anuiteta ili ne poštuje rokove predviđene planom otplate kredita, da je banka ovlaštena da bez davanja otkaznog roka jednostranom pismenom izjavom raskine ugovor i proglasi cijeli iznos kredita dospjelim; da su tužilac, kao povjerilac, i SP M. vl. M.Š., kao korisnik kredita i dužnik i tuženi, kao jemac-platac, zaključili ugovor o jemstvu broj ... dana 22.07.2013. godine, kojim jemac-platac jemči da će dužnik izmiriti obaveze prema povjeriocu po navedenom odobrenom kratkoročnom kreditu s tim da je ugovoreno da ukoliko dužnik ne izmiri obaveze prema banci, jemac-platac se obavezuje da isto učini odmah po prijemu zahtjeva od strane Banke, a kao obezbjeđenje povjeriocu da će izvršiti obaveze iz ovog ugovora jemac-platac dostavlja izjavu o blokadi računa sa naložima platnog prometa, mjenicu i mjeničnu izjavu kao i da jemac platac ovlašćuje povjerioca da nakon isteka roka iz člana 1. ugovora popuni i podnese na naplatu instrumente obezbjeđenja, do visine dospjelog duga po kreditu, koji predstavlja iznos glavnog duga uvećanog za pripadajuću kamatu, proviziju i troškove naplate; da u članu 3 ugovora jemac-platac potvrđuje da je prije zaključenja ugovora o jemstvu bio upoznat sa visinom efektivne kamatne

stope, kao i da potpisom na ugovoru potvrđuje da mu je prezentovan kreditni izvještaj sačinjen od Centralnog registra kredita kojim je utvrđena kreditna istorija dužnika za kojeg je jemac-platac prihvatio jemstvo (članu 4.ugovora o jemstvu); da u mjeničnoj izjavi od 22.07.2013. godine, potpisanoj od strane tuženog, mjenični dužnik ovlašćuje banku da uručene bjanko mjenice može ispuniti u skladu sa zakonom o mjenici kao i predmetnim ugovorom o kreditu i ugovorom o jemstvu, te da datum dospijeca ne može odrediti prije ugovorenog roka dospijeca potraživanja izuzev u slučaju jednostranog raskida ugovora i mjenični iznos može naplatiti prenosom sredstava sa bilo kojeg računa mjeničnog dužnika i na teret ostale imovine mjeničnog dužnika u postupku prinudne naplate; da je u protestu broj 71 0 V 244034 16 V od 07.03.2018. godine, utvrđeno da je sud pozvao dužnika D.G. da isplati dug po mjenici ..., te je konstatovano da mjenični dužnik nije izvršio činidbu koja se od njega po osnovu mjenice zahtijeva, iako je upoznat sa sadržinom iste; da je u opomeni pred raskid ugovora jemcu od 16.07.2015. godine sa povratnicom (iz koje proizlazi da je tuženi podigao pošiljku), tuženi obavješten da je pred raskid ugovora o dugoročnom kreditu u kojem je bio jemac, utvrđen ukupan iznos njegovih dospjelih obaveza po navedenom ugovoru na dan 30.06.2015. godine iznosi 6.748,42 KM i obavješten da će, ukoliko navedene obaveze ne budu izmirene u roku od sedam dana od prijema opomene, banka u cilju naplate potraživanja aktivirati sve instrumente obezbjeđenja priložene po kreditu i naplatu izvršiti putem suda; da je u opomeni pred raskid ugovora od 26.02.2016. godine, tuženi obavješten o pred raskidu ugovora o dugoročnom kreditu i da ukupan iznos njegovih dospjelih obaveza po ugovoru na dan 23.02.2016. godine iznosi 14.785,51 KM, uz isto upozorenje kao u prethodnoj opomeni; da je vještak ekonomske struke u svom nalazu i mišljenju od 22.04.2019. godine, naveo da, ukoliko se od uplata tuženog u iznosu od 25.259,29 KM, zatvara potraživanje tako što se prvo otplaćuju troškovi, kamate, pa glavnica, tuženi je platio sljedeće: na ime zatezne kamate obračunate do 03.05.2016. godine iznos od 2.001,43 KM, na ime naknade iznos od 84,91 KM, na ime zatezne kamate obračunate od 03.05.2016. - 17.08.2016. iznos od 1.056,69 KM, na ime redovne kamate obračunate do 03.05.2016. godine iznos od 2.355,48 KM, na ime zakonske zatezne kamate na glavni dug računajući od dana dospijeca mjenice 17.08.2016. godine pa do izrade nalaza u iznosu od 19.760,78 KM, kao i ukoliko se od uplata tuženog u iznosu od 25.259,29 KM zatvara potraživanje tako što se prvo otplaćuju troškovi, pa kamate, i najzad glavnica, ukupan dug na dan izrade nalaza, 20.04.2019. godine iznosi 50.402,49 KM, a sastoji se od: glavnog duga u iznosu od 47.127,00 KM, zakonske zatezne kamate na glavni dug računajući od dana dospijeca mjenice 17.08.2016. godine pa do izrade nalaza u iznosu od 438,28 KM, redovne kamate obračunate do 03.05.2016. godine u iznosu od 2.837,21 KM, pa isti vještak dalje navodi da je ukupan dug utvrdila na osnovu finansijske evidencije tužioca, tako da je iznos ukupnog duga od 50.402,49 KM obračunat na način da su se od uplata tuženog prvo zatvarali troškovi, zatim kamate i na kraju glavnica, kao i da je na dan 03.05.2016. godine, kada je banka prestala da obračunava redovnu kamatu i proglasila kredit dospjelim, visina glavnog duga iznosila 40.127,00 KM, nakon čega je obračunavala zatezne kamate i od uplata po kreditu zatvarala zatezne kamate, a ukupne uplate počev od 22.11.2016. godine nisu mogle podmiriti iznos obračunate zakonske zatezne kamate do dana vještačenja, te je iz tog razloga glavni dug ostao na nivou od 47.127,00 KM i neplaćena zakonska zatezna kamata u iznosu od 438,28 KM (strana 11 i 12 nalaza), pojasnivši da zakonska zatezna kamata u iznosu od 19.760,78 KM predstavlja zakonsku zateznu kamatu obračunatu u periodu od 17.08.2016. do 14.07.2018. godine, a poslije tog perioda je uziman u obzir broj dana obračuna i to od 14.07.2018. godine pa do djelimične uplate, kao i da je na dan popunjavanja mjenice, kada je banka ostatak nedospjelog kredita proglasila dospjelim, ukupan glavni dug iznosio 47.127,00 KM.

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud, cijeneći da korisnik kredita svoje dospjele obaveze nije izmirivao u roku po navedenom ugovoru o kreditu i da je tužilac istog obavijestio da će ugovor raskinuti, o čemu je obavijestio i tuženog kao jemca, nalazi da su po osnovu navedenih zaključenih ugovora o kreditu i jemstvu, mjenične izjave i ovlaštenja po navedenom ugovoru, u obligaciono-pravnom odnosu tužilac i tuženi kao solidarni jemac korisnika kredita, da je predmet spora izvršenje obaveze iz Ugovora o kreditu, a da je mjenica ..., kao vrijednosni papir bila samo sredstvo, odnosno instrument obezbjeđenja plaćanja obaveza iz tog ugovora, jer nakon što je poslije izjavljenog prigovora u izvršnom postupku, postupak nastavljen po odredbama parničnog postupka, shodno odredbama čl. 50. Zakona o izvršnom postupku („Sl. glasnik RS“ br. 59/03, 85/03, 65/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13 i 98/14), za rješavanje predmetne parnice nije od bitnog uticaja pitanje valjanost predmetne mjenice, već pitanje da li je i u kom obimu tuženi izvršio obaveze preuzete ugovorom o jemstvu, u vezi sa predmetnim ugovorom o kreditu.

Slijedom toga, prvostepeni sud zaključuje da je tuženi solidarni dužnik po osnovu ugovora o jemstvu, pa da se sporni odnos treba razriješiti primjenom odredbe člana 1004. stav 3. Zakona o obligacionim odnosima (“Sl. list SFRJ” br. 29/78, 39/85 i 57/89, te “ Službeni glasnik RS ” broj 17/93, 3/96 i 39/03 - u daljem tekstu: ZOO), kojom je propisano da ako se jemac obavezao kao jemac plataca, odgovara povjeriocu kao glavni dužnik za cijelu obavezu i povjerilac može zahtijevati njeno ispunjenje bilo od glavnog dužnika, bilo od jemca ili od obojice u isto vrijeme (solidarno jemstvo). Kako je visina duga utvrđena nalazom vještaka ekonomske struke, nalazi da je tuženi u obavezi da tužiocu plati traženi iznos.

Pored toga, prvostepeni sud nalazi i da je predmetna mjenica popunjena u skladu sa odredbama člana 18. stav 2. Zakona o mjenici (“Službeni glasnik RS ” broj 32/01, dalje: ZM) i izdata prema odredbama člana 34. tog zakona, u svemu u skladu sa sporazumom između tužioca i tuženog, tj. ugovorom o jemstvu koji je tuženi kao jemac plataca zajedno sa glavnim dužnikom i davaocem kredita kao povjericem potpisao 22.07.2013. godine, te predao banci potpisanu mjeničnu izjavu, kojom je banka bila ovlaštena na popunjavanje navedene mjenice shodno njihovom međusobnom sporazumu, sa svim podacima dozvoljenim prema navedenom ZM, obzirom da se radilo o vlastitoj mjenici sa klauzulom bez protesta koja je dospjela na naplatu dana 17.08.2016. godine u iznosu od 55.462,72 KM, kako je to nesporno potvrdila u svom nalazu i mišljenju vještak ekonomske struke D.O., da je stanje duga na dan dospjeća mjenice u iznosu upisanom na predmetnoj mjenici, a da tuženi tokom postupka nije ni sporio da kao jemac već plaća predmetni dug po ugovoru o kreditu za glavnog dužnika.

Zbog toga je navode tuženog da navedena vlastita mjenica nije pravilno popunjena i podnesena na naplatu, prvostepeni sud ocijenio paušalnim i nedokazanim, obzirom da je ista popunjena u skladu sa zakonom i ugovorom o jemstvu koji je tuženi kao jemac plataca zajedno sa glavnim dužnikom i davaocem kredita kao povjericem potpisao, kao i da je nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke urađen prema pravilima struke zbog čega nema mjesta prigovorima tuženog niti je isti dokazao suprotno, te je odlučio kao u izreci pozivom na odredbe člana 17, 414, 557, 997, 1002, 1004, 1065. i 277. ZOO i članom 18. stav 2. i članom 33. i 48. ZM.

Drugostepeni sud je prihvatio pravilnim činjenično utvrđenje i pravne zaključke prvostepenog suda, te je žalbu tuženog odbio i prvostepenu presudu potvrdio temeljem odredbe

člana 226. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP).

Obrazložio je da je tužilac opomenama pred raskid ugovora od 16.07.2015. i 26.02.2016. godine obavijestio tuženog kao jemca da su utvrđeni navedeni iznosi dospjeli, a neplaćeni, uz upozorenje da će u slučaju neizmirenih obaveza u ostavljenom roku u cilju naplate potraživanja aktivirati sve instrumente obezbjeđenja i naplatu izvršiti putem suda, a imajući u vidu da tuženi u ostavljenom roku nije izmirio svoje obaveze, nalazi da su u konkretnom slučaju ispunjeni uslovi za raskid predmetnog ugovora jer je članom 17. predmetnog ugovoreno da ukoliko korisnik kredita ne poštuje odredbe ugovora ili ne izmiri tri dospjela anuiteta, ili ne poštuje rokove predviđene planom otplate kredita, da je tužilac ovlašten da bez davanja otkaznog roka jednostranom pismenom izjavom raskine ugovor i proglasi cijeli iznos kredita dospjelim.

Pobijana presuda je pravilna.

Na osnovu činjeničnih utvrđenja nižestepeni sudovi tužilac kao davalac kredita i SP M. vasništvo M.Š., kao korisnik kredita, zaključili su ugovor o dugoročnom kreditu broj ... od 22.07.2013. godine, kojim je korisniku kredita odobren dugoročni kredit u iznosu od 55.000,00 KM ili 28.121,05 EUR, sa rokom otplate 84 mjeseca i obavezom korisnika kredita da tužiocu da instrumente obezbjeđenja, između ostalog ugovor o solidarnom jemstvu između banke, korisnika kredita i tuženog, te bjanko mjenice sa pripadajućim mjeničnim izjavama.

Nije sporno da su tužilac, kao povjerilac, i SP M. vl. M.Š., kao korisnik kredita i dužnik i tuženi, kao jemac-platac, zaključili ugovor o jemstvu dana 22.07.2013. godine, kojim jemac-platac jemči da će dužnik izmiriti obaveze prema povjeriocu po navedenom odobrenom kratkoročnom kreditu i da se tim ugovorom obavezao prema povjeriocu – banci da će solidarno sa dužnikom – korisnikom kredita ispuniti punovažnu i dospjelu obavezu dužnika ako to sam dužnik ne učini i da se obaveza odnosi na glavni dug, ugovornu i zateznu kamatu, te proviziju predviđenu ugovorom o kreditu, a kao obezbjeđenje povjeriocu da će izvršiti obaveze iz ovog ugovora jemac-platac je dostavio i mjenicu i mjeničnu izjavu kojom ovlašćuje povjerioca da nakon isteka roka iz člana 1. ugovora popuni i podnese na naplatu instrumente obezbjeđenja, do visine dospjelog duga po kreditu.

Takođe među parničnim strankama nije sporno da korisnik kredita, a ni tuženi kao solidarni dužnik nisu u cjelini izvršili svoje obaveze prema banci, kao davaocu kredita u pogledu vraćanja cjelokupnog iznosa kredita i da je davalac kredita saglasno odredbi člana 17. ugovora o kreditu jednostrano raskinuo ugovor o kreditu zbog neredovne otplate kredita.

Raskidom ugovora o kreditu nije prestalo postojati jemstvo tuženog, jer raskid ugovora o kreditu ne utiče na ugovorom o jemstvu preuzetu obavezu korisnika kredita, a ni tuženog kao jemca, u pogledu vraćanja predmetnog kredita. Zbog neredovnog izmirenja obaveza korisnika kredita banka je ovlaštena da cjelokupni dug proglasi dospjelim i prije isteka roka vraćanja (član 17. ugovora) i jednostrano raskine ugovor. Potraživanje tužioca zasnovano je na ugovoru o kreditu čiji jemac je bio tuženi, pa kako je obaveza iz ugovora o kreditu za koju jemči tuženi kao solidarni jemac punovažna i dospjela, te poznata visina te obaveze, pravilna je odluka nižestepeni sudovi kojom je udovoljeno tužbenom zahtjevu tužioca, utemeljena na pravilnoj primjeni materijalnog prava, odredbi člana 997, člana 1005. i 1007. ZOO.

Tuženi je sa glavnim dužnikom iz osnovnog posla solidarni dužnik u pogledu obaveze koja je predmet spora. Pravilo o solidarnoj odgovornosti prema kojem svaki dužnik solidarne obaveze odgovara za cijelu obavezu sve dok ona ne bude ispunjena u potpunosti, utemeljeno je na odredbi člana 414. stav 1. ZOO.

Pravilno su nižestepeni sudovi visinu duga utvrdili cijeneći nalaz i mišljenje vještaka, pa prigovori revizije u tom smislu (a koji su isticani i u žalbi) nisu osnovani, jer je nalazom i mišljenjem visina duga pravilno utvrđena, obzirom da je po zaključenju pripremnog ročišta 21.02.2019. godine i dostavljanja platnih lista od oktobra 2016. do januara 2019. godine od strane tuženog, tužilac i zatražio od suda, a ovaj dozvolio, provođenje dokaza vještačenjem po vještaku finansijske struke radi sumiranja svih uplata tuženog, tako da je vještak uobzirio pojedinačne uplate tuženog do dana sačinjavanja nalaza (22.04.2019. godine) u ukupnom iznosu od 25.259,29 KM i utvrdio visinu duga.

Okolnost da se vodi postupak za isplatu mjenice koja je obezbjeđivala isti kredit, protiv N.G. u predmetu Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 244013 19 P, nema uticaja na odgovornost tuženog za isplatu predmetnog potraživanja, jer tuženi nije dokazao da je potraživanje tužioca od strane drugih lica namireno. Zbog toga, neosnovani su navodi revidenta da će tužilac, tražeći naplatu po sredstvima obezbjeđenja i od drugih lica, zloupotrebom prava neosnovano naplatiti sporni kredit više puta, jer te prigovore tuženi može eventualno isticati u izvršnom postupku.

Takođe, ni navodi iz dopuna revizije i dostavljanje rješenja iz izvršnog postupka, donesenih u ovoj pravnoj stvari nakon pravosnažnosti presude, nemaju značaj za drugačije presuđenje.

Prema izloženom, pobijana presuda nema nedostataka na koje se ukazuje u reviziji, a ni onih na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, zbog čega je primjenom odredbe člana 248. ZPP revizija tuženog odbijena.

Zahtjev tužioca za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 1.535,63 KM je odbijen na osnovu odredbe člana 397. stav 1. ZPP, u vezi sa članom 387. stav 1. istog zakona, obzirom da ovi troškovi nisu bili nužni za vođenje parnice, niti od značaja za zaštitu prava tužioca u postupku po ovom pravnom lijeku.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Acić